

Türkiye Belediyesi =ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI

Bugün, 17 ağustos ta resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 648 sayılı KHK ile ilgili görüşlerimizi paylaşacağız.

Halkımızın ve çocuklarımızın geleceğini, yaşam alanlarımızı ve doğamızı doğrudan etkileyecek bu Kararname meclisten ve halktan kaçırılmıştır.

648 sayılı KHK, olası sonuçları açısından, 12 yıl önce 1999 yılında aynı gün gerçekleşen ve ülkemizin yaşadığı en büyük afetlerden biri olan Gölcük Depreminden daha yıkıcı etkilere, daha büyük kayıplara, acılara neden olabilecek bir niteliğe sahip.

Buradan peşinen bir çağrıda bulunuyoruz;

İlgili kurumlar, kişiler, siyasi partiler, üniversiteler, yazar-çizerler, düşünenler bu uygulamalara karşı insanlığın ortak değerlerine sahip çıkan bir tutum almalıdır.

Bilindiği gibi, KHK ile kurulan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve bakanlığa bağlı Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü ile örgütümüz TMMOB'nin işlevsizleştirilmek istendiği, TMMOB ve bağlı odalar tarafından kamuoyunun gündemine taşınmıştı.

Ancak, adı geçen Bakanlık yeni KHK'lerle, sonu gelmez bir şekilde yeni yetkilerle donatılmaya devam ediliyor. Bakanlıklar kuruluyor lağvediliyor; yetkiler alınıyor veriliyor, ancak bunların tartışılmasına olanak tanınmıyor. 636 sayılı KHK ile Çevre, Orman ve Şehircilik Bakanlığı kuruldu, bakanlık koltuğuna daha kimse oturmadan 4 Temmuz 2011 tarihinde 644 sayılı KHK ile Bakanlık ikiye bölünerek Çevre ve Şehircilik Bakanlığı oluşturuldu.

KHK ile diğer kamu kurum kuruluşlarının, yerel yönetimlerin ve kamu kurumu niteliğinde meslek kuruluşlarının yetkisini almakta hukuken bir sakınca görülüyor. Buna karşın, **648 sayılı KHK ile Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na tüm ülkenin tapusunu istediği gibi kullanma yetkisi veriyor.**

İktidar, seçimlerden önce çıkarttığı yetki yasasına dayanarak olağanüstü bir yönetim biçimi benimsemiştir. Oysa ortada bir parlamento vardır, İktidar Partisinin parlamenter sayısı da yeterlidir yani kanun yapma konusunda bir sıkıntısı da yoktur, İktidar TBMM'ne kanun teklifi sunmadan KHK'lerle kamusal varlıkların yok olmasına yol açacak düzenlemeler yapmakta ve kamu yönetimini değiştirmektedir. Bakanlar Kurulu dışında ülke kaderi üzerinde karar verecek ve karara katılacak yetkili, özerk bir kurum bırakmıyor. Muhalefet bir yana, İktidar Partisinin milletvekilleri dahi kurulan, lağvedilen; yetkilerle donatılan, yetkileri alınan kurum kuruluşların yeni yapıları konusunda bilgi sahibi değil.

Bugün artık Toplumun geleceği ve yönetim biçimi hükümetin iki dudağı arasında. Bu yönetim biçimine demokrasi denemeyeceği de açık.

648 sayılı KHK, TBMM komisyonlarında bekleyen ya da Genel Kurula indirilmiş ancak görüşülmemiş kanun tekliflerini de içerecek biçimde genişletilerek yayınlanmıştır. Bu KHK ile 4708 sayılı Yapı Denetimi Hakkında Yasa, 3194 sayılı İmar Yasası, 2873 sayılı Milli Parklar Kanunu, 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıkları Kanunu, 4848 sayılı Kültür ve Turizm Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 3234 sayılı Orman Genel Müdürlüğü Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun, 6107 sayılı İller Bankası Anonim Şirketi Hakkında Kanun'da değişiklikler yapılmıştır.

Yapılan değişikliklerle, Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na yeni ve olağanüstü yetkiler devredilmiş ve tanınmış.

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'de yapılan değişikliklerle açıkça şu söyleniyor:

Hiç kimse ama hiç kimse artık elindeki tapuya güvenmesin. Tapu, ister kamu kurum ve kuruluşunun, ister özel kişinin, isterse devletin hüküm ve tasarrufu altında olsun bu tapu ve araziler üzerinde istediği tasarrufu yapma yetkisi yalnızca ve yalnızca Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'ndadır.

Aslen yerleşme ve yapılaşmaya ilişkin kuralları belirleyen, koordinasyonu ve denetimi sağlayan bir merkezi kurum olması gereken Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın, Kararname ile yerel düzeyde uygulamaya yönelik aldığı yetkilerle "**Türkiye Belediyesi**" olmaya yöneldiği görülüyor. Benzer biçimde, kentsel dönüşüm konusunda kuralları düzenlemek, uygulamaları izlemek, halkın katılımını kolaylaştıracak, dönüşümün tasfiyeye dönüşmesine engel olacak çalışmalar yapması gereken Bakanlığın, doğrudan uygulamaya ve konut yapımına yönelerek "**İkinci TOKİ**" olmaya heveslendiği görülüyor.

Özünde, "doğa" imarın içerisinde eritilmiş ve sadece bir "hammadde" ve "arsa" olarak algılandığı defalarca kere açıkça bu KHK'de vurgulanmıştır. Çevreyi korumak adına görev yapacak olan bir bakanlık aynı zamanda bu alanların ranta açılmasını da sağlamakla görevlendirilmiştir. Bu yaman çelişkiye, değişikliklere ve vurgulara bakıldığında çevreye zararı oldukça açık olan **HES'lerin faaliyetlerine dair sorunların(!)** aşılması amacının da bu KHK'ların içerisine konulduğu görülüyor.

- Harita, her tür ve ölçekte çevre düzeni, nazım ve uygulama imar planlarını, parselasyon planlarını ve değişikliklerini resen yapmak, yaptırmak, onaylamak, iki ay içinde yetkili idarelerce ruhsatlandırma yapılmaması halinde ruhsat ve yapı kullanma izni vermek; kamu ya da özel kişilere ait taşınmazlar üzerinde yapılacak yatırımlara ilişkin 3 ay içinde onaylanmayan etüt, çevre düzeni, nazım ve uygulama planları ya da ruhsatlandırma ve yapı kullanma izinlerini vermek şeklindeki yetkiler, aslında yerel yönetimleri yetkisiz kılmakla eşanlıdır.

- 648 sayılı KHK ile depreme karşı dayanıksız yapıların bulunduğu alanların dönüşüm projelerini ve uygulamalarını yapmak ve yaptırmak; Toplu Konut Kanunu'nun ek 7. maddesi çerçevesinde uygulama yapmak, yaptırmak, bu uygulamalara ilişkin kentsel dönüşüm, yenileme, transfer alanları geliştirmek, bu alanların her ölçekteki imar planı ve imar uygulamalarını, kentsel tasarım projelerini yapmak, yaptırmak ve onaylamak; bu çerçevede paylı mülkiyetleri ayırmak, birleştirmek, arsa ve arazi düzenlemeleri yapmak, imar hakkı transfer etmek, kamulaştırma ve gerektiğinde acele kamulaştırma yoluna gitmek; yapı ruhsatı ve yapı kullanma izinlerini vermek ve kat mülkiyeti ve tescilini sağlamak Bakanlığın yetkisine verilmiştir. Bu düzenlemelerle Belediyelerin yetkisinden ve özel mülkiyetin korunmasından söz edilemeyeceği açıktır.

2863 sayılı Yasa'nın değişikliği ile tabiat varlıkları diğer deyişle doğal sit alanları Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na transfer edilmiş olup, "**Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü**" kurulmuş ve bu alanların yok edilmesinin önü açılmıştır. Artık, milli parklar, tabiat parkları, tabiat anıtları, tabiatı koruma alanları, doğal sit alanları, sulak alanlar, özel çevre koruma bölgelerinin kullanma ve yapılaşmaya ilişkin kararları Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nca verilecek. Bu varlıkların statülerinin yeniden değerlendirilmesinin 6 ay içinde Bakanlığa devredileceği hükmü, 6 ay sonra bu statülerin

kalmayacağını habercisidir. Yalnızca doğal sitler değil aynı zamanda doğal sitlerle kesişen arkeolojik, kültürel, kentsel ve tarihi sitler de tehlike altında.

- Köylerde yapılacak yapılara uygulanacak esaslarda, Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanunu'nun uygulanmaması, buralarda kurulacak yapılarda ruhsat ve imar planı aranmaması tarım arazilerini bekleyen tehlikelerin habercisi.
- 3194 sayılı İmar Yasası'na eklenen madde ile de mera, yaylak ve kışlaklar, 29 yıllığına kiralanıp yapılaşmaya açılmıştır.
- Önceki dönem TBMM Genel Kurulu'na havale edilmiş Yapı Denetimi Hakkında Yasa Tasarısı bu KHK ile yürürlüğe girmiştir. Yapı denetçisi mühendis ve mimarları güvencesiz kılan, sorumluluğu ağır, ama bunun karşılığı hak ve yetkiyi vermeyen ve daha önce eleştirdiğimiz tasarı TBMM'de tartışılmadan sessiz sedasız dayatılmış.

Yaşadığımız süreç olağan değildir, ülkemizde olağan demokrasilerde yeri olmayan tersi bir süreç işlemektedir.

Ülkemizin varlık nedeni olan coğrafyasında, geriye dönülemez kayıplar olacak, bu ülkenin yurttaşlarının doğal, devredilemez ve kutsal haklarının korun(a)maması ve Anayasa'nın 56.maddesi ile düzenlenmiş olan "**sağlıklı ve dengeli doğal bir çevrede yaşama hakkı**" ortadan kalkacağı endişesi içindeyiz.

TMMOB olarak başta yaptığımız çağrımız uyarıya dönüştürüyoruz;

Çok geç olmadan, ilgili kurumlar, kişiler, siyasi partiler, üniversiteler, yazar-çizerler, düşünenler bu uygulamalara karşı insanlığın ortak değerlerine sahip çıkan bir tutum göstermelidir.

Kamuoyuna saygı ile duyurulur.

Fikri DÜŞÜNCELİ

**TMMOB Bursa İl Koordinasyon
Kurulu sekreteri**